

# Toimenpiteelliset hoitojaksot vuonna 2005 ja toimenpiteellisten hoitojaksojen trendejä vuosina 1997 - 2005

Niina Kontio  
+358 9 3967 2670

Jouni Rasilainen  
+358 9 3967 2204

Sähköposti:  
etunimi.sukunimi@stakes.fi

Telefax  
+358 9 3967 2497

Sosiaali- ja terveysalan  
tutkimus- ja  
kehittämiskeskus

Forsknings- och utvecklings-  
centralen för social- och  
hälsovården

National Research and  
Development Centre for  
Welfare and Health

Puhelin (09) 39 671  
Telefon +358 9 396 71  
Phone +358 9 396 71

Telefaksi (09) 3967 2459  
Telefax +358 9 3967 2459

[www.stakes.fi](http://www.stakes.fi)

ISSN 1459-2355 (Internet)  
ISSN 1459-2347  
(painettu - printed)

Vuonna 2005 raportoitiin 543 349 toimenpiteellistä hoitojaksoa eli niitä hoitojaksoja, joissa potilaalle oli kirjattu jakson aikana vähintään yksi kansallisen toimenpideluokituksen mukainen toimenpide. Mukana ovat siis myös tutkimustoimenpiteet. Toimenpiteellisiä hoitojaksoja oli yhteensä 443 736 henkilöllä. Hoitojaksojen lukumäärä lisääntyi edellisestä vuodesta 6,1 % prosenttia ja hoidettujen potilaiden määrä 5,7 %. Potilaiden keskimääräinen ikä oli 51 vuotta, joka on sama kuin edellisenä vuonna. Miesten ja naisten osuudet toimenpiteellisistä hoitojaksoista ovat säilyneet ennallaan. Hoitojaksoista naisten osuus oli 57 % ja miesten 43 %.

Kaikkien toimenpiteellisten hoitojaksojen keskimääräinen hoitoaika oli 3,3 vuorokautta, joka on sama kuin edellisenä vuonna. Odotusaikojen pituuden keskiarvo oli 126 vuorokautta ja mediaani 61 vuorokautta. Odotusajat ovat tällä perusteella lyhentyneet verrattuna vuoteen 2004, jolloin odotusaikojen pituuden keskiarvo oli 133 vuorokautta ja mediaani 63.

Kaikkiaan 3 309 potilasta kuoli toimenpiteellisen hoitojakson aikana vastaten 6 kuolemaa tuhatta toimenpiteellistä hoitojaksoa kohden. Tämä suhdeluku on pysynyt ennallaan verrattuna edelliseen vuoteen.

Yleisin toimenpideryhmä oli tuki- ja liikuntaelimiin kohdistuneet toimenpiteet, kun tarkastellaan toimenpideryhmiä yhden merkin tasolla kansallisen toimenpideluokituksen mukaan. Näitä hoitojaksoja oli yhteensä 123 772 päätoimenpiteen mukaan. Tämä oli 23 % kaikista toimenpiteellisistä hoitojaksoista. Toiseksi yleisin toimenpideryhmä oli ruoansulatuskanavaan ja sen oheiselimiin kohdistuneet toimenpiteet, kun tarkastellaan toimenpideryhmiä yhden merkin tasolla kansallisen toimenpideluokituksen

mukaan. Näitä hoitojaksoja oli 56 210 vastaten 10 prosenttia kaikista toimenpiteellisistä hoitojaksoista. Seuraavaksi yleisimmät toimenpiteelliset hoitojaksot koskivat silmän alueen toimenpiteitä (10 % kaikista toimenpiteellisistä hoitojaksoista), naisen sukupuolielinten toimenpiteitä (7 % kaikista toimenpiteellisistä hoitojaksoista) ja sydämen ja rintaontelon suurten suonien toimenpiteitä (6 % kaikista toimenpiteellisistä hoitojaksoista). Näiden viiden yleisimmän toimenpideryhmän järjestys on pysynyt samana verrattuna edelliseen vuoteen.

Mentäessä pääryhmistä yksityiskohtaisempaan ryhmittelyyn eli kansallisessa toimenpideluokituksessa kolmen merkin tasolle, yleisimmät toimenpiteet vuonna 2005 sekä hoitojaksojen että potilasmäärien osalta on esitetty taulukossa 1.

**Taulukko 1. Yleisimmät toimenpiteet vuonna 2005**

| Toimenpideryhmä   | Vuosi | Hoitojaksot | Potilaat (lkm) | Muutos edelliseen vuoteen (potilaat) |
|---|-------|-------------|----------------|--------------------------------------|
| Kaihileikkaukset ultraääniteknikalla ja niihin liittyvät toimenpiteet (CJE) | 2002  | 37 205      | 32 713         |                                      |
|   | 2003  | 39 171      | 34 153         | 4 %                                  |
|   | 2004  | 37 593      | 32 122         | -6 %                                 |
|   | 2005  | 41 060      | 34 390         | 7 %                                  |
| Nielurisojen ja kitarisan poistoleikkaukset (EMB)                           | 2002  | 19 329      | 19 271         |                                      |
|   | 2003  | 17 285      | 17 235         | -11 %                                |
|   | 2004  | 15 923      | 15 861         | -8 %                                 |
|   | 2005  | 13 917      | 13 857         | -13 %                                |
| Polven nivelkierukkaleikkaukset (NGD)                                       | 2002  | 11 277      | 11 085         |                                      |
|   | 2003  | 11 211      | 11 027         | -1 %                                 |
|   | 2004  | 11 256      | 11 092         | 1 %                                  |
|   | 2005  | 12 733      | 12 516         | 13 %                                 |
| Nivustyrän leikkaukset (JAB)  | 2002  | 11 887      | 11 756         |                                      |
|   | 2003  | 11 328      | 11 202         | -5 %                                 |
|   | 2004  | 11 580      | 11 476         | 2 %                                  |
|   | 2005  | 12 646      | 12 506         | 9 %                                  |
| Lonkan tekonivelleikkaukset (NFB)   | 2002  | 8 597       | 8 378          |                                      |
|   | 2003  | 8 938       | 8 730          | 4 %                                  |
|   | 2004  | 8 460       | 8 306          | -5 %                                 |
|   | 2005  | 9 610       | 9 368          | 13 %                                 |

Kaihileikkaukset ultraääniteknikalla (CJE) ovat olleet suurin toimenpideryhmä usean vuoden ajan. Vuonna 2005 niitä tehtiin 7 % suuremmalle määrälle potilaita verrattuna edeltävään vuoteen. Kuten edellisenäkin vuonna, kaihipotilaiden keskimääräinen ikä oli 74 vuotta ja 67 % heistä oli naisia. Keskimääräinen odotusaika leikkaukseen oli 215 vuorokautta. Odotusaika on lyhentynyt viime vuosina. Vuonna 2004 se oli 242 vuorokautta ja vuonna 2003 odotusaika oli 247 vuorokautta.

Nielurisojen ja kitarisan poistoleikkaukset (EMB) olivat edelleen toiseksi suurin toimenpideryhmä, vaikka sekä hoitojaksojen että potilaiden määrä on laskenut vuodesta 2003. Tässä toimenpideryhmässä nielurisaleikkauksia oli 43 %, kitarisaleikkauksia 42 % ja kita- ja nielurisaleikkauksia 15 %.

Seuraavaksi suurimmissa toimenpideryhmissä (polven nivelkierukkaleikkaukset, nivustyrän leikkaukset ja lonkan tekonivelleikkaukset) tapahtui kasvua edelliseen vuoteen verrattuna.

Suuntaus lyhyempiin hoitoaikoihin näkyy taulukossa 2, jossa on tarkasteltu niitä toimenpiteitä, jotka kuuluvat kansallisen toimenpideluokituksen lukuihin A-Q (pois lukien ne, joissa kolmas merkki on numero). Elektiivisiksi lasketaan kaikki ne hoitojaksot, joille potilas ei ole saapunut päivystyksen kautta ja joissa kyse on sairaalan/terveyskeskuksen vuodeosastohoidosta tai päiväkirurgiasta.

## Taulukko 2. Toimenpiteitä (A-Q -alkuiset koodit, joiden 3. merkki ei ole numero) sairaanhoitopiireittäin 1997, 2000, 2003 ja 2005, yhden päivän hoitojaksojen osuus

| Sairaanhoitopiiri         | Elektiiviset hoitojaksot |                |                |                | Joista yhden päivän aikana tehtyjä |                |                | % -osuus       |             |             |             |             |
|---------------------------|--------------------------|----------------|----------------|----------------|------------------------------------|----------------|----------------|----------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
|                           | 1997                     | 2000           | 2003           | 2005           | 1997                               | 2000           | 2003           | 2005           | 1997        | 2000        | 2003        | 2005        |
| 01 Uudenmaan shp          | 52 976                   | 51 841         | 52 196         | 55 616         | 21 431                             | 22 918         | 25 239         | 28 588         | 40 %        | 44 %        | 48 %        | 51 %        |
| 02 Helsingin shp          | 35 356                   | 33 354         | 29 200         | 35 734         | 13 479                             | 14 965         | 14 666         | 19 194         | 38 %        | 45 %        | 50 %        | 54 %        |
| 03 Varsinais-Suomen shp   | 34 531                   | 37 448         | 36 171         | 35 792         | 13 096                             | 16 668         | 17 606         | 17 808         | 38 %        | 45 %        | 49 %        | 50 %        |
| 04 Satakunnan shp         | 17 190                   | 17 610         | 17 022         | 16 826         | 5 654                              | 8 670          | 9 105          | 9 009          | 33 %        | 49 %        | 53 %        | 54 %        |
| 05 Kanta-Hämeen shp       | 9 539                    | 11 542         | 10 912         | 10 557         | 2 878                              | 4 865          | 5 240          | 5 298          | 30 %        | 42 %        | 48 %        | 50 %        |
| 06 Pirkanmaan shp         | 23 841                   | 25 632         | 27 036         | 31 902         | 8 254                              | 11 436         | 13 995         | 18 126         | 35 %        | 45 %        | 52 %        | 57 %        |
| 07 Päijät-Hämeen shp      | 12 958                   | 13 881         | 13 682         | 16 002         | 5 798                              | 7 226          | 6 974          | 9 164          | 45 %        | 52 %        | 51 %        | 57 %        |
| 08 Kymenlaakson shp       | 11 308                   | 12 097         | 12 249         | 13 253         | 4 781                              | 5 546          | 5 937          | 6 683          | 42 %        | 46 %        | 48 %        | 50 %        |
| 09 Etelä-Karjalan shp     | 8 263                    | 8 667          | 8 003          | 7 455          | 3 667                              | 4 568          | 4 328          | 3 699          | 44 %        | 53 %        | 54 %        | 50 %        |
| 10 Etelä-Savon shp        | 6 005                    | 6 149          | 7 317          | 6 977          | 1 601                              | 2 146          | 3 599          | 3 556          | 27 %        | 35 %        | 49 %        | 51 %        |
| 11 Itä-Savon shp          | 4 952                    | 5 180          | 4 921          | 4 771          | 2 014                              | 2 261          | 2 447          | 2 577          | 41 %        | 44 %        | 50 %        | 54 %        |
| 12 Pohjois-Karjalan shp   | 11 566                   | 10 784         | 9 977          | 11 121         | 3 944                              | 3 923          | 4 175          | 4 641          | 34 %        | 36 %        | 42 %        | 42 %        |
| 13 Pohjois-Savon shp      | 16 441                   | 18 585         | 18 861         | 21 025         | 4 602                              | 7 534          | 8 395          | 10 426         | 28 %        | 41 %        | 45 %        | 50 %        |
| 14 Keski-Suomen shp       | 14 844                   | 14 806         | 14 833         | 15 573         | 5 436                              | 6 804          | 7 050          | 7 897          | 37 %        | 46 %        | 48 %        | 51 %        |
| 15 Etelä-Pohjanmaan shp   | 12 685                   | 12 517         | 12 199         | 13 022         | 2 286                              | 4 517          | 4 806          | 5 559          | 18 %        | 36 %        | 39 %        | 43 %        |
| 16 Vaasan shp             | 10 656                   | 8 732          | 8 871          | 10 090         | 3 385                              | 3 724          | 4 272          | 5 178          | 32 %        | 43 %        | 48 %        | 51 %        |
| 17 Keski-Pohjanmaan shp   | 5 024                    | 5 952          | 5 680          | 4 840          | 2 438                              | 3 485          | 3 179          | 2 679          | 49 %        | 59 %        | 56 %        | 55 %        |
| 18 Pohjois-Pohjanmaan shp | 26 758                   | 26 577         | 26 407         | 27 485         | 10 170                             | 11 316         | 12 804         | 14 057         | 38 %        | 43 %        | 48 %        | 51 %        |
| 19 Kainuun shp            | 5 534                    | 5 430          | 4 636          | 5 039          | 1 511                              | 1 579          | 1 439          | 1 964          | 27 %        | 29 %        | 31 %        | 39 %        |
| 20 Länsi-Pohjan shp       | 3 452                    | 5 053          | 5 293          | 5 029          | 588                                | 2 387          | 2 777          | 2 494          | 17 %        | 47 %        | 52 %        | 50 %        |
| 21 Lapin shp              | 8 691                    | 8 098          | 8 802          | 8 342          | 3 271                              | 3 480          | 3 970          | 3 592          | 38 %        | 43 %        | 45 %        | 43 %        |
| Ahvenanmaa                | 590                      | 1 660          | 1 438          | 1 699          | 39                                 | 520            | 475            | 538            | 7 %         | 31 %        | 33 %        | 32 %        |
| <b>Yhteensä</b>           | <b>333 509</b>           | <b>341 975</b> | <b>336 079</b> | <b>358 562</b> | <b>120 461</b>                     | <b>150 716</b> | <b>162 646</b> | <b>182 945</b> | <b>36 %</b> | <b>44 %</b> | <b>48 %</b> | <b>51 %</b> |

Näissä yhden päivän mittaisissa hoitojaksoissa on suurelta osin kyse **päiväkirurgisista toimenpiteistä**, mikä näkyy taulukossa 3. (Hoitoilmoituksen palvelualaksi on kirjattu päiväkirurgia).

**Taulukko 3. Elektiiviset, yhden päivän aikana tehdyt toimenpiteet (A-Q -alkuiset koodit, joiden 3. merkki ei ole numero) sairaanhoitopiireittäin 1997, 2000, 2003 ja 2005, päiväkirurgian osuus (palveluala=2)**

Toimenpiteitä sairaanhoitopiireittäin 1997, 2000, 2003 ja 2005

| Sairanhoitopiiri          | Elektiiviset hoitojaksot yhden päivän aikana |                |                |                | Joista päiväkirurgisia (pala=2) |                |                | % -osuus       |             |             |             |             |
|---------------------------|--|----------------|----------------|----------------|---------------------------------|----------------|----------------|----------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
|                           | 1997   | 2000           | 2003           | 2005           | 1997                            | 2000           | 2003           | 2005           | 1997        | 2000        | 2003        | 2005        |
| 01 Uudenmaan shp          | 21 431                                       | 22 918         | 25 239         | 28 588         | 18 340                          | 19 819         | 21 658         | 25 525         | 86 %        | 86 %        | 86 %        | 89 %        |
| 02 Helsingin shp          | 13 479                                       | 14 965         | 14 666         | 19 194         | 9 716                           | 11 764         | 11 789         | 17 537         | 72 %        | 79 %        | 80 %        | 91 %        |
| 03 Varsinais-Suomen shp   | 13 096                                       | 16 668         | 17 606         | 17 808         | 9 723                           | 14 990         | 16 840         | 15 507         | 74 %        | 90 %        | 96 %        | 87 %        |
| 04 Satakunnan shp         | 5 654  | 8 670          | 9 105          | 9 009          | 2 102                           | 7 920          | 8 663          | 7 240          | 37 %        | 91 %        | 95 %        | 80 %        |
| 05 Kanta-Hämeen shp       | 2 878  | 4 865          | 5 240          | 5 298          | 2 321                           | 4 417          | 4 801          | 4 945          | 81 %        | 91 %        | 92 %        | 93 %        |
| 06 Pirkanmaan shp         | 8 254  | 11 436         | 13 995         | 18 126         | 2 354                           | 11 298         | 13 812         | 17 906         | 29 %        | 99 %        | 99 %        | 99 %        |
| 07 Päijät-Hämeen shp      | 5 798  | 7 226          | 6 974          | 9 164          | 2 078                           | 6 846          | 6 592          | 8 485          | 36 %        | 95 %        | 95 %        | 93 %        |
| 08 Kymenlaakson shp       | 4 781  | 5 546          | 5 937          | 6 683          | 4 359                           | 5 251          | 5 565          | 6 207          | 91 %        | 95 %        | 94 %        | 93 %        |
| 09 Etelä-Karjalan shp     | 3 667  | 4 568          | 4 328          | 3 699          | 2 836                           | 4 259          | 3 939          | 3 376          | 77 %        | 93 %        | 91 %        | 91 %        |
| 10 Etelä-Savon shp        | 1 601  | 2 146          | 3 599          | 3 556          | 712                             | 2 013          | 3 395          | 3 400          | 44 %        | 94 %        | 94 %        | 96 %        |
| 11 Itä-Savon shp          | 2 014  | 2 261          | 2 447          | 2 577          | 49                              | 209            | 2 345          | 2 491          | 2 %         | 9 %         | 96 %        | 97 %        |
| 12 Pohjois-Karjalan shp   | 3 944  | 3 923          | 4 175          | 4 641          | 3 502                           | 3 573          | 3 788          | 4 201          | 89 %        | 91 %        | 91 %        | 91 %        |
| 13 Pohjois-Savon shp      | 4 602  | 7 534          | 8 395          | 10 426         | 3 256                           | 7 470          | 7 502          | 10 016         | 71 %        | 99 %        | 89 %        | 96 %        |
| 14 Keski-Suomen shp       | 5 436  | 6 804          | 7 050          | 7 897          | 3 988                           | 5 394          | 5 621          | 6 515          | 73 %        | 79 %        | 80 %        | 82 %        |
| 15 Etelä-Pohjanmaan shp   | 2 286  | 4 517          | 4 806          | 5 559          | 224                             | 4 197          | 4 473          | 5 179          | 10 %        | 93 %        | 93 %        | 93 %        |
| 16 Vaasan shp             | 3 385  | 3 724          | 4 272          | 5 178          | 39                              | 3 339          | 3 821          | 4 624          | 1 %         | 90 %        | 89 %        | 89 %        |
| 17 Keski-Pohjanmaan shp   | 2 438  | 3 485          | 3 179          | 2 679          | 30                              | 59             | 2 827          | 2 593          | 1 %         | 2 %         | 89 %        | 97 %        |
| 18 Pohjois-Pohjanmaan shp | 10 170                                       | 11 316         | 12 804         | 14 057         | 7 694                           | 9 437          | 11 517         | 12 690         | 76 %        | 83 %        | 90 %        | 90 %        |
| 19 Kainuun shp            | 1 511  | 1 579          | 1 439          | 1 964          | 70                              | 97             | 1 377          | 1 831          | 5 %         | 6 %         | 96 %        | 93 %        |
| 20 Länsi-Pohjan shp       | 588  | 2 387          | 2 777          | 2 494          | 136                             | 2 087          | 2 538          | 2 298          | 23 %        | 87 %        | 91 %        | 92 %        |
| 21 Lapin shp              | 3 271  | 3 480          | 3 970          | 3 592          | 3 055                           | 3 355          | 3 855          | 3 381          | 93 %        | 96 %        | 97 %        | 94 %        |
| Ahvenanmaa                | 39   | 520            | 475            | 538            | 30                              | 477            | 458            | 458            | 77 %        | 92 %        | 96 %        | 85 %        |
| <b>Yhteensä</b>           | <b>120 461</b>                               | <b>150 716</b> | <b>162 646</b> | <b>182 945</b> | <b>76 721</b>                   | <b>128 417</b> | <b>147 312</b> | <b>166 602</b> | <b>64 %</b> | <b>85 %</b> | <b>91 %</b> | <b>91 %</b> |

Tämä tilastotiedote on sarjassaan seitsemäs internetversio aikaisemmasta paperimuodossa julkaistusta toimenpiteellisten hoitojaksojen tilastotiedotesarjasta. Tilastot ovat maksutta luettavissa ja tulostettavissa internetissä. Yhteenvedo tärkeimmistä tiedoista kootaan myös Sosiaali- ja terveydenhuollon tilastolliseen vuosikirjaan, jota on julkaistu vuodesta 2000 lähtien. Muutama yksittäisiin toimenpiteisiin liittyvä indikaattori on löydettävissä indikaattoripankki SOTKANetista.

Internetissä julkaistavat taulukot on tänä vuonna päivitetty kahdesti siten, että kesällä julkaistiin edellisen vuoden ns. ennakkotiedot, joissa saattoi vielä olla pieniä puutteellisuksia. Tässä tilastossa on käytössä täydennetty ja korjattu aineisto.

### Aineistot, käsitteet ja määrittelyt

Elektiivisellä hoitojaksolla tarkoitetaan niitä hoitojaksoja, joille potilas ei ole saapunut päivystyksen kautta ja joissa kyse on sairaalan/terveyskeskuksen vuodeosastohoidosta tai päiväkirurgiasta.

Tilastotauluissa esitetään aikaisempien vuosien tapaan keskeiset tilastotiedot vuonna 2005 suorite-  
tuista toimenpiteistä. Lähtöaineistona ovat ne terveyskeskusten ja sairaaloiden vuodeosastoilla kyseisenä vuonna hoidettujen potilaiden päättäneet hoitojaksot, joiden kuluessa on tehty jokin kansallisen toimenpideluokituksen mukainen toimenpide. Päiväkirurgisista toimenpiteistä on kerätty hoitoilmoitukset vuodesta 1994 lähtien.

Toimenpiteiden kirjo hoitoilmoituksessa on laajentunut vuosi vuodelta. Toimenpiteet ovat pääosin leikkaustoimenpiteitä, mutta toimenpideluokitukseen sisältyy myös muita koodeja, kuten tutkimus- ja kuntoutustoimenpiteiden koodit. Toimenpiteiden kokonaislukumäärää ei siksi enää voida pitää puhtaasti terveydenhuollon leikkaus- eli operatiivisen toiminnan mittarina. Operatiiviselle toiminnalle olisi tarpeellista kehittää oma mittarinsa, joka sisältää vain valikoidun otoksen koodien suuresta joukosta. Tässä tilastotiedotteessa tähän pyrittiin rajaamalla Taulukossa 2 ja 3 toimenpiteet kansallisen toimenpideluokituksen lukuihin A-Q (pois lukien ne, joissa kolmas merkki on numero).

Kaikki toimenpiteet esitetään kansallisen toimenpideluokituksen mukaisesti (Toimenpideluokitus, Stakes, Ohjeita ja luokituksia 2004:2 tai <http://sty.stakes.fi/FI/koodistopalvelu>). Taulukko 1.1 si-

sältää toimenpideryhmät yhden merkin tasolla sekä aakkosjärjestyksessä että yleisyysjärjestyksessä (hoitojaksot) koko maan tasolla. Taulukoissa 1.2.A ja B ovat toimenpideryhmät kahden merkin tasolla aakkosjärjestyksessä sekä hoitajaksojen lukumäärän mukaan lajiteltuna. Taulukossa 1.3 A ovat toimenpiteiden tiedot kolmen merkin tasolla ensin aakkosjärjestyksessä ja taulukossa 1.3.B lajiteltuna hoitajaksojen lukumäärän mukaan. Taulukossa 1.4.A näkyvät yleisimmät toimenpiteet viiden merkin tasolla aakkosjärjestyksessä ja taulukossa 1.4.B hoitajaksojen lukumäärän mukaan. Taulukossa 1.5 ovat kunkin sairaanhoitopiirin yleisimmät toimenpideryhmät kolmen merkin tasolla. *Taulukot löytyvät osoitteesta:*

[http://www.stakes.fi/FI/tilastot/aiheittain/Terveyspalvelut/toimenphoitajaksot\\_liitteet.htm](http://www.stakes.fi/FI/tilastot/aiheittain/Terveyspalvelut/toimenphoitajaksot_liitteet.htm)

## **Tilastojen lukeminen**

Tilastotaulujen vasemmassa reunassa kerrotaan toimenpiteen tai toimenpideryhmän numero ja nimilyhenne. Luokituksena on kansallinen toimenpideluokitus, joka pohjautuu Pohjoismaiseen kirurgisten toimenpiteiden luokitukseen. Sen jälkeen esitetään sarakkeittain rekisterivuonna päättyneistä hoitajaksosta laskettuja tietoja.

*Päättyneitä toimenpiteellisiä hoitajaksota koskevat tiedot sarakkeittain*

### *Hoitopäivät*

Hoitopäivät koostuvat kaikkien päättyneiden hoitajaksojen hoitopäivistä. Hoitopäivät saadaan lähtö- ja tulopäivän erotuksena. Tästä syystä hoitopäiviin on tässä tilastotiedotteessa laskettu mukaan rekisterivuotta edeltävästi alkaneet hoitajaksot, jotka kuitenkin päättyvät rekisterivuonna. Tulo- ja lähtöpäivä lasketaan yhteensä yhdeksi hoitopäiväksi.

### *Hoitajaksot*

Hoitajaksota tarkoitetaan rekisterivuonna päättyneiden hoitajaksojen lukumäärää. Hoitajakson pituus on sen hoitopäivien määrä. Tilasto on laadittu ensimmäisen toimenpiteen eli pääleikkauksen päätoimenpiteen mukaan.

### *Potilaat*

Päättyneistä hoitajaksota on laskettu eri henkilöiden lukumäärä (=eri henkilötunnusten lukumäärä).

### *Kuolleet*

Tarkoitetaan kuolemaan päättyneiden hoitajaksojen lukumäärää (hoitoilmoituksessa ilmoitettu "jatkohoito"-luokituksen kohdassa arvo 3).

### *Km. Hoitoaika*

Hoitopäivien määrä on jaettu hoitajaksojen määrällä, jolloin on saatu keskimääräinen hoitoaika.

### *Med-hoitoaika*

Hoitoajan mediaani on hoitajaksojen pituuksista syntyneen pienimmästä suurimpaan järjestetyn numerojoukon keskimäinen luku.

### *Keski-ikä*

Keski-ikällä tarkoitetaan hoidettujen potilaiden keskimääräistä ikää.

### *Yhden päivän aikana %*

Yhden päivän aikana tehtyjen toimenpiteellisten hoitajaksojen prosenttiosuudella tarkoitetaan niiden hoitajaksojen prosenttiosuutta koko ko. toimenpideluokasta, joissa tulo- ja lähtöpäivä on ollut sama tai toimenpiteen palvelualaksi on merkitty päiväkirurgia.

### *Toimenp. Miehillä*

Miehille tehtyjen toimenpiteellisten hoitajaksojen lukumäärä.

### *Toimenp. Naisilla*

Naisille tehtyjen toimenpiteellisten hoitajaksojen lukumäärä.

### *Lisäksi muu tmp*

Tarkoitetaan niiden hoitajaksojen lukumäärää, jossa ko. toimenpide tai toimenpideryhmä on ollut muuna kuin ensimmäisenä, päätoimenpiteenä.

### *Km. Jonoaika*

Odotusajalla tarkoitetaan jonoon asettamispäivän ja operaatiopäivän erotusta. Näistä odotusajoista on laskettu odotusaikojen pituuden aritmeettinen keskiarvo. Odotusaikaa laskettaessa on pyritty eliminoimaan virhetallennukset ja päivystyksessä tehdyt leikkaukset ottamalla mukaan vain yhden ja 2000 vuorokauden välille sijoittuvat odotusajat.

### *Mediaani jonoaika*

Odotusajan mediaani on odotusaikojen pituuksista syntyneen pienimmästä suurimpaan järjestetyn numerojoukon keskimäinen luku.

## **Tulkintaohjeita**

Osa toimenpiteiden lukumäärän viime vuosien kasvusta on aiheutunut uusista toimenpidekoodeista, jotka tekevät mahdolliseksi ilmoittaa hoitoilmoituksen toimenpidekentässä yhä laajemman valikoiman erilaisia terveydenhuollon toimintoja, kuten mm. kuntoutusta. Pakollinen hoitoilmoitus tehdään myös kaikesta päiväkirurgiasta. Näin ollen hoitoilmoituksia on tehty myös pienestä määrästä ns. polikliinista toimintaa.

Huomattavassa osassa hoitajaksoja on tehty vähintään kaksi toimenpidettä. Taulukot on kuitenkin laadittu vain ns. päätoimenpiteen perusteella. Taulukot siis kuvaavat niiden toimenpiteiden kokonaismääriä ja jakaumia, jotka ovat olleet ilmoitetun hoitajakson pääasiallinen aihe ja sisältö. Eriksen julkistettavissa toimenpidekohtaisissa tilastoissa tarkastelukulmana on toimenpidekoodi ja silloin mukana ovat kaikki tuon koodin esiintymiset hoitoilmoituksessa riippumatta niiden päätoimenpide – muu toimenpide asemasta.

Sairaanhoitopiiri- ja laitoskohtaiset toimenpidetilastot löytyvät internetistä osoitteesta <http://www.stakes.fi/FI/tilastot/nettihilmo>. Hoitoilmoitustietokannoissa ovat myös yksityiskohtaisemmat toteutuneiden odotusaikojen tiedot. Kaikkien saatavilla olevissa tilastoissa toimenpiteiden tarkastelun tasona on käytetty pääluokkatasoa eli "yhden merkin tasoa" ja salasanalla suojatussa osiossa tätä yksityiskohtaisempaa jaottelua. Salasanan käyttöoikeutta voi kysyä omasta sairaanhoitopiiristä.

Sairaanhoitopiirikohtaisia tilastoja on syytä sairaanhoitopiireissä verrata omiin lukuihin ja eroavuuksista toivotaan ilmoitettavan Stakesiin [simo.pelanteri\[at\]stakes.fi](mailto:simo.pelanteri@stakes.fi), puh. 09 3967 2356.

## Toimenpiteet yhteensä:

|                                |           |
|--------------------------------|-----------|
| Hoitopäivät                    | 1 797 726 |
| Hoitojaksot                    | 543 349   |
| Potilaat                       | 443 736   |
| Kuolleet                       | 3 309     |
| Keskimääräinen hoitoaika, vrk  | 3,3       |
| Mediaani hoitoaika, vrk        | 1         |
| Keskimääräinen ikä, v          | 51        |
| Yhden päivän aikana %          | 39,09     |
| Toimenpiteitä miehillä         | 235 319   |
| Toimenpiteitä naisilla         | 308 030   |
| Lisäksi muu toimenpide         | 397 018   |
| Keskimääräinen odotusaika, vrk | 126       |
| Mediaani odotusaika, vrk       | 61        |

Seuraavat liitetaulukot löytyvät osoitteesta:

[http://www.stakes.fi/FI/tilastot/aiheittain/Terveyspalvelut/toimenhoitojaksot\\_liitteet.htm](http://www.stakes.fi/FI/tilastot/aiheittain/Terveyspalvelut/toimenhoitojaksot_liitteet.htm)

(Kansallinen toimenpideluokitus)

1.1 Toimenpideryhmät yhden merkin tasolla

1.2.A Toimenpideryhmät kahden merkin tasolla aakkosjärjestyksessä

1.2.B Toimenpideryhmät kahden merkin tasolla hoitojaksojen lukumäärän mukaan

1.3.A Toimenpiteet kolmen merkin tasolla aakkosjärjestyksessä

1.3.B Toimenpiteet kolmen merkin tasolla hoitojaksojen lukumäärän mukaan

1.4.A Toimenpiteet viiden merkin tasolla aakkosjärjestyksessä

1.4.B Toimenpiteet viiden merkin tasolla hoitojaksojen lukumäärän mukaan

1.5 Sairaanhoitopiirien yleisimmät toimenpideryhmät kolmen merkin tasolla

# **Terveydenhuollon laitoshoido**

## Laatuseloste

### **Tilastotietojen relevanssi**

Somaattista erikoissairaanhoidoa, terveyskeskusten vuodeosastohoidoa, psykiatrian erikoisalan laitoshoidoa, toimenpiteellisiä hoitajaksoja ja kirurgiaa sekä päiväkirurgiaa käsitteleviä tilastotiedotteita nimitetään tässä yhteisnimellä Hilmo-raportit. Ne perustuvat vuosittain sairaaloista henkilötunnuksella kerättäviin poisto-/hoitoilmoituksiin, jotka sisältävät tiedon potilaan kotikunnasta, palvelun tuottajasta, potilaan tulotiedot, hoitotiedot ja poistumistiedot. Psykiatrian erikoisalalla potilaasta ilmoitetaan näiden tietojen lisäksi psykiatrian lisälehdellä kerättävät tiedot, jotka käsittelevät lääkehoitoa, pakkotoimia ja psyykkisen tilan arviointia.

Hilmo-raportit sisältävät tietoja erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon vuodeosastohoidossa olleiden tai päiväkirurgisten potilaiden, hoitajaksojen ja hoitopäivien lukumäärästä vuosittain. Lukumäärät esitetään päädiagnooseittain sekä päätoimenpiteen mukaan. Lisäksi em. somaattisen erikoissairaanhoidon, terveyskeskusten vuodeosastohoidon ja psykiatrian erikoisalan tiedot esitetään alueittain (kunta tai sairaanhoitopiiri), erikoisaloittain, ikäryhmittäin, palvelun tuottajan mukaan sekä diagnoosien pääryhmien ja yleisimpien diagnoosien mukaan aikasarjana. Potilaiden ja hoitopäivien määrä esitetään myös ikä- ja sukupuolivakioituna sairaanhoitopiireittäin tai kunnittain sekä suhteutettuna tuhatta asukasta kohti. Muutos edelliseen vuoteen tai viiden vuoden aikajaksolla on laskettu prosentteina.

Psykiatrian erikoisalan tilastotiedotteessa on myös psykiatrian lisälehdellä kerättyjä tietoja. Päätyneiden hoitajakson keskimääräinen pituus ja mediaani (toimenpiteelliset hoitajakset) on laskettu sekä diagnooseittain että alue- ja sairaalatasolla.

Toimenpiteellisten hoitajaksojen tilastotiedot sekä kirurgian ja päiväkirurgian aluevaihtelujen tiedot haetaan potilaista, joilla hoitajakson aikana on tehty toimenpideluokituksen mukaisia toimenpiteitä.

Tiedotteet on tarkoitettu terveydenhuollon ammattihenkilöille, hallintoviranomaisille, suunnittelijoille ja tutkijoille, jotka tarvitsevat ajantasaista tietoa sairaaloiden palvelutuotannosta Suomessa.

Tilastotiedotteiden tekstiosassa on kuvattu keskeiset käytetyt käsitteet ja määritelmät. Tietojen keruu perustuu Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukseen (Stakes) tilastotoimesta annettuun lakiin (409/2001).

### **Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus**

Hilmo-raporttien tiedot on kerätty kaikista Suomen sairaaloista. Tilastojen perusjoukko muodostuu kaikista niistä henkilöistä, jotka ovat olleet sairaalassa vuodeosastolla tai päiväkirurgisessa toimenpiteessä vuoden aikana. Tiedot lähetetään kerran vuodessa Stakesiin annettujen määrittelyjen ja ohjeistuksen mukaan siirtotiedostona mikron (DOS) levykkeillä, DAT-nauhana (UNIX) tai CD-levynä. Tiedot tarkistetaan ja tallennetaan sähköiseen tietokantaan.

### **Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus**

Tietojen oikeellisuus riippuu tiedonantajista. Tilastotietoja verrataan edellisen vuoden vastaaviin lukumääriin ja epäselvät tapaukset tarkistetaan tiedonantajalta. Ennakkotilastot julkaistaan heinäkuussa internetissä, jonka jälkeen organisaatioilla on vielä mahdollisuus täydentää ja korjata omia tilastojaan. Ennakkotietojen perusteella tehty arvio on yleensä hyvin lähellä todellista lukumäärää. Yleensä ennakkotilastoissa ilmoitetut lukumäärät lisääntyvät hieman lopulliseen

tilastoon, puuttuneiden tietojen saamisen ja korjauksien jälkeen. Tilastosta löytyneet mahdolliset virheet korjataan lopulliseen tilastoon.

### **Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus**

Hilmo-raportit ovat Stakesin kerran vuodessa tuottamia tilastoja. Ennakkotiedot julkaistaan heinäkuussa ja lopulliset raportin vuoden loppuun mennessä. Raportoivat tiedot ovat kuluva vuotta edeltävältä vuodelta.

### **Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys**

Lähetetään kirjallisessa muodossa tiedontuottajille sekä julkaistaan Stakesin internetsivulla osoitteessa <http://www.stakes.fi/tilastot/terveydenhuollonlaitoshoito>

### **Tilastojen vertailukelpoisuus**

Poisto-/hoitoilmoitusjärjestelmä on ollut käytössä Suomen terveydenhuoltolaitoksissa vuodesta 1969 lähtien. Poistoilmoitus (hoidon päättämislmoitus) muuttui hoitoilmoitukseksi vuoden 1994 alusta Stakesista annetun lain (1073/92) 4 §:n 1 momentin nojalla. erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon laitoshoidon. Järjestelmä on kattanut erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon laitoshoidon.

Tietojen vertailtavuuteen vaikuttavat diagnoosi- ja toimenpidekoodien vaihtumiset sekä kerättävän tietosisällön muutokset. Tietosisältö on laajentunut merkittävimmin psykiatrian lisälehdien ja vaativan sydänpotilaan lisälehdien käyttöönoton myötä vuonna 1994. Vuodelta 1994 kyseisten lisälehtien tiedot ovat melko puutteellisia.

Vuosina 1969-1987 diagnooseissa oli käytössä ICD-8 (International Statistical Classification of Diseases) tautiluokitus ja vuosina 1987-1995 ICD-9 tautiluokitus. Vuodesta 1996 lähtien käytössä on ollut ICD-10 tautiluokitus.

Toimenpiteitä on kerätty poisto-/hoitoilmoitukseen vuodesta 1986 lähtien. Vuosina 1986-1995 käytössä oli Sairaalaliiton laatima toimenpidenimikkeistö. Vuosina 1996-2003 käytettiin ensimmäistä Stakesin laatimaa toimenpideluokitusta (ohjeita ja luokituksia 1996:3). Vuodesta 2004 lähtien käytössä on ollut toinen Stakesin laatima toimenpideluokitus (ohjeita ja luokituksia 2004:2). Uudet tautiluokitukset ja toimenpideluokitukset ovat aina edellistä versiota laajempia, mikä vaikeuttaa vertailtavuutta. Myös lääketieteen kehitys, esim. muutokset tautien diagnostiikassa vaikuttavat tilastoihin ja eri vuosien vertailtavuuteen, mikä on huomioitava aikasarjoja tarkasteltaessa.

### **Selkeys ja eheys/yhtenäisyys**

Hilmo-raportit sisältävät koko maan kattavasti tietoa sairaalapalveluista. Niissä käytetään kansainvälistä tautiluokitusta ja pohjoismaista toimenpideluokitusta, joka on muunnettavissa vastaamaan kansainvälistä toimenpideluokitusta. Tämä mahdollistaa kansainvälisen vertailun.

# Vårdperioder med åtgärder 2005 och dagkirurgiska trender 1997–2005

Niina Kontio  
+358 9 3967 2670Jouni Rasilainen  
+358 9 3967 2204E-post:  
fornamn.efternamn@stakes.fiTelefax  
+358 9 3967 2497Sosiaali- ja terveysalan  
tutkimus- ja  
kehittämiskeskusForsknings- och utvecklings-  
centralen för social- och  
hälsovårdenNational Research and  
Development Centre for  
Welfare and HealthPuhelin (09) 39 671  
Telefon +358 9 396 71  
Phone +358 9 396 71Telefaksi (09) 3967 2459  
Telefax +358 9 3967 2459

www.stakes.fi

ISSN 1459-2355 (Internet)  
ISSN 1459-2347  
(painettu - printed)

År 2005 rapporterades 543 349 vårdperioder med åtgärder, dvs. sådana vårdperioder under vilka minst en åtgärd enligt den nationella åtgärdsklassifikationen registrerats för patienten. Med andra ord ingår också diagnostiska åtgärder. Totalt 443 736 personer hade vårdperioder med åtgärder. Antalet vårdperioder ökade med 6,1 procent och antalet behandlade patienter med 5,7 procent från året innan. Patienternas medelålder var 51 år, dvs. densamma som föregående år. Männens och kvinnornas andelar av vårdperioderna med åtgärder var oförändrade. Kvinnornas andel av vårdperioderna var 57 procent och männens 43 procent.

Medelvårdtiden för alla vårdperioder med åtgärder var 3,3 dygn, d.v.s. samma som föregående år. Väntetiden var i snitt 126 dygn och medianen 61 dygn. Med andra ord hade väntetiden förkortats jämfört med 2004, när den var i snitt 133 dygn och medianen 63.

Sammanlagt 3 309 patienter dog under vårdperioder med åtgärder, vilket motsvarar sex dödsfall per 1 000 vårdperioder med åtgärder. Relationstalet är detsamma som året innan.

Åtgärder i det muskuloskeletala systemet utgjorde den vanligaste åtgärdsgruppen, när åtgärdsgrupperna enligt den nationella åtgärdsklassifikationen granskas på enställig nivå. Med utgångspunkt i huvudåtgärden var antalet vårdperioder av denna typ totalt 123 772, vilket var 23 procent av alla vårdperioder med åtgärder. Åtgärder i gastrointestinalkanalen och därtillhörande organ utgjorde den nästvanligaste åtgärdsgruppen, när åtgärdsgrupperna enligt den nationella åtgärdsklassifikationen granskas på enställig nivå.

Antalet vårdperioder av den här typen var 56 210, vilket motsvarar 10 procent av alla vårdperioder med åtgärder. Andra vanliga vårdperioder med åtgärder var sådana med åtgärder i ögonregionen (10 procent av alla vårdperioder med åtgärder), åtgärder på kvinnliga genitalier (7 procent av alla vårdperioder med åtgärder) och åtgärder på hjärtat och de stora intratorakala kärlen (6 procent av alla vårdperioder med åtgärder). Ordningsföljden på de fem vanligaste åtgärdsgrupperna är densamma som året innan.

I tabell 1 presenteras de vanligaste åtgärderna 2005 både när det gäller vårdperioder och antal patienter i mer detaljerad form, dvs. på treställig nivå enligt den nationella åtgärdsklassifikationen.

**Tabell 1. De vanligaste åtgärderna 2005**

| Åtgärdsgrupp   | År   | Vårdperioder | Patienter (antal) | Ändring jämfört med året innan (patienter) |
|--|------|--------------|-------------------|--|
| Extrakapsulär kataraktoperation med fakoemulsifikation (CJE) | 2002 | 37 205       | 32 713            |  |
|  | 2003 | 39 171       | 34 153            | 4 %  |
|  | 2004 | 37 593       | 32 122            | -6 %                                       |
|  | 2005 | 41 060       | 34 390            | 7 %  |
| Resektion, exstirpation av tonsill/adenoid (EMB)             | 2002 | 19 329       | 19 271            |  |
|  | 2003 | 17 285       | 17 235            | -11 %                                      |
|  | 2004 | 15 923       | 15 861            | -8 %                                       |
|  | 2005 | 13 917       | 13 857            | -13 %                                      |
| Operationer på knäledens menisker (NGD)                      | 2002 | 11 277       | 11 085            |  |
|  | 2003 | 11 211       | 11 027            | -1 %                                       |
|  | 2004 | 11 256       | 11 092            | 1 %  |
|  | 2005 | 12 733       | 12 516            | 13 %                                       |
| Operationer för ljumskbräck (JAB)                            | 2002 | 11 887       | 11 756            |  |
|  | 2003 | 11 328       | 11 202            | -5 %                                       |
|  | 2004 | 11 580       | 11 476            | 2 %  |
|  | 2005 | 12 646       | 12 506            | 9 %  |
| Protetiska artroplastiker på höftleden (NFB)                 | 2002 | 8 597        | 8 378             |  |
|  | 2003 | 8 938        | 8 730             | 4 %  |
|  | 2004 | 8 460        | 8 306             | -5 %                                       |
|  | 2005 | 9 610        | 9 368             | 13 %                                       |

Extrakapsulär kataraktoperation med fakoemulsifikation (CJE) har varit den största åtgärdsgruppen under flera år. År 2005 genomgick 7 procent fler patienter denna operation än föregående år. Liksom året innan var medelåldern bland kataraktpatienterna 74 år, och 67 procent av dem var kvinnor. Medelväntetiden till operation var 215 dygn. Väntetiden har förkortats under de senaste åren. År 2004 var väntetiden 242 dygn och år 2003 var den 247 dygn.

Resektion, exstirpation av tonsill/adenoid (EMB) var fortfarande den näst största åtgärdsgruppen, trots att både antalet vårdperioder och antalet patienter hade minskat från 2003. I den här åtgärdsgruppen utgjorde tonsilloperationerna 43 procent, adenoidoperationerna 42 procent och tonsill- och adenoidoperationerna 15 procent.

De största åtgärdsgrupperna efter resektion, extirpation av tonsill/adenoid, dvs. operationer på knäledens menisker, operationer för ljumskbräck och protetiska artroplastiker på höftleden, växte jämfört med föregående år.

Tendensen till kortare vårdtider syns i tabell 2, där åtgärder enligt kapitlen A–Q i den nationella åtgärdsklassifikationen (undantaget åtgärder vars tredje tecken i koden är en siffra) redovisas. Elektiva är alla de vårdperioder till vilka patienten inte kommit via jouren och där det är fråga om slutenvård eller dagkirurgi på ett sjukhus eller en hälsovårdscentral.

**Tabell 2. Åtgärder (koder med A–Q i början och vars 3:e tecken inte är en siffra) efter sjukvårdsdistrikt 1997, 2000, 2003 och 2005, andelen ett dygns vårdperioder**

| Sjukvårdsdistrikt             | Elektiva vårdperioder |                |                |                | Av vilka ett dygns |                |                |                | andel, %    |             |             |             |
|-------------------------------|-----------------------|----------------|----------------|----------------|--------------------|----------------|----------------|----------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
|                               | 1997                  | 2000           | 2003           | 2005           | 1997               | 2000           | 2003           | 2005           | 1997        | 2000        | 2003        | 2005        |
| 01 Nylands svd                | 52 976                | 51 841         | 52 196         | 55 616         | 21 431             | 22 918         | 25 239         | 28 588         | 40 %        | 44 %        | 48 %        | 51 %        |
| 02 Helsingfors svd            | 35 356                | 33 354         | 29 200         | 35 734         | 13 479             | 14 965         | 14 666         | 19 194         | 38 %        | 45 %        | 50 %        | 54 %        |
| 03 Egentliga Finlands svd     | 34 531                | 37 448         | 36 171         | 35 792         | 13 096             | 16 668         | 17 606         | 17 808         | 38 %        | 45 %        | 49 %        | 50 %        |
| 04 Satakunta svd              | 17 190                | 17 610         | 17 022         | 16 826         | 5 654              | 8 670          | 9 105          | 9 009          | 33 %        | 49 %        | 53 %        | 54 %        |
| 05 Centrala Tavastlands svd   | 9 539                 | 11 542         | 10 912         | 10 557         | 2 878              | 4 865          | 5 240          | 5 298          | 30 %        | 42 %        | 48 %        | 50 %        |
| 06 Birkalands svd             | 23 841                | 25 632         | 27 036         | 31 902         | 8 254              | 11 436         | 13 995         | 18 126         | 35 %        | 45 %        | 52 %        | 57 %        |
| 07 Päijät-Häme svd            | 12 958                | 13 881         | 13 682         | 16 002         | 5 798              | 7 226          | 6 974          | 9 164          | 45 %        | 52 %        | 51 %        | 57 %        |
| 08 Kymmenedalens svd          | 11 308                | 12 097         | 12 249         | 13 253         | 4 781              | 5 546          | 5 937          | 6 683          | 42 %        | 46 %        | 48 %        | 50 %        |
| 09 Södra Karelen svd          | 8 263                 | 8 667          | 8 003          | 7 455          | 3 667              | 4 568          | 4 328          | 3 699          | 44 %        | 53 %        | 54 %        | 50 %        |
| 10 Södra Savolax svd          | 6 005                 | 6 149          | 7 317          | 6 977          | 1 601              | 2 146          | 3 599          | 3 556          | 27 %        | 35 %        | 49 %        | 51 %        |
| 11 Östra Savolax svd          | 4 952                 | 5 180          | 4 921          | 4 771          | 2 014              | 2 261          | 2 447          | 2 577          | 41 %        | 44 %        | 50 %        | 54 %        |
| 12 Norra Karelen svd          | 11 566                | 10 784         | 9 977          | 11 121         | 3 944              | 3 923          | 4 175          | 4 641          | 34 %        | 36 %        | 42 %        | 42 %        |
| 13 Norra Savolax svd          | 16 441                | 18 585         | 18 861         | 21 025         | 4 602              | 7 534          | 8 395          | 10 426         | 28 %        | 41 %        | 45 %        | 50 %        |
| 14 Mellersta Finlands svd     | 14 844                | 14 806         | 14 833         | 15 573         | 5 436              | 6 804          | 7 050          | 7 897          | 37 %        | 46 %        | 48 %        | 51 %        |
| 15 Syd-Österbottens svd       | 12 685                | 12 517         | 12 199         | 13 022         | 2 286              | 4 517          | 4 806          | 5 559          | 18 %        | 36 %        | 39 %        | 43 %        |
| 16 Vasa svd                   | 10 656                | 8 732          | 8 871          | 10 090         | 3 385              | 3 724          | 4 272          | 5 178          | 32 %        | 43 %        | 48 %        | 51 %        |
| 17 Mellersta Österbottens svd | 5 024                 | 5 952          | 5 680          | 4 840          | 2 438              | 3 485          | 3 179          | 2 679          | 49 %        | 59 %        | 56 %        | 55 %        |
| 18 Norra Österbottens svd     | 26 758                | 26 577         | 26 407         | 27 485         | 10 170             | 11 316         | 12 804         | 14 057         | 38 %        | 43 %        | 48 %        | 51 %        |
| 19 Kajanalands svd            | 5 534                 | 5 430          | 4 636          | 5 039          | 1 511              | 1 579          | 1 439          | 1 964          | 27 %        | 29 %        | 31 %        | 39 %        |
| 20 Länsi-Pohja svd            | 3 452                 | 5 053          | 5 293          | 5 029          | 588                | 2 387          | 2 777          | 2 494          | 17 %        | 47 %        | 52 %        | 50 %        |
| 21 Lapplands svd              | 8 691                 | 8 098          | 8 802          | 8 342          | 3 271              | 3 480          | 3 970          | 3 592          | 38 %        | 43 %        | 45 %        | 43 %        |
| Åland                         | 590                   | 1 660          | 1 438          | 1 699          | 39                 | 520            | 475            | 538            | 7 %         | 31 %        | 33 %        | 32 %        |
| <b>Totalt</b>                 | <b>333 509</b>        | <b>341 975</b> | <b>336 079</b> | <b>358 562</b> | <b>120 461</b>     | <b>150 716</b> | <b>162 646</b> | <b>182 945</b> | <b>36 %</b> | <b>44 %</b> | <b>48 %</b> | <b>51 %</b> |

När det gäller dessa ett dygns vårdperioder, är det till största delen fråga om dagkirurgiska åtgärder, vilket syns i tabell 3. (Dagkirurgi har angetts som servicebransch i vårdanmälan.)

**Tabell 3. Elektiva åtgärder som utförts under loppet av ett dygn (koder med A–Q i början och vars 3:e tecken inte är en siffra) efter sjukvårdsdistrikt 1997, 2000, 2003 och 2005, andelen dagkirurgi (servicebransch = 2)**

| Sjukvårdsdistrikt             | Elektiva ett dygns vårdperioder |                |                |                | Av vilka dagkirurgiska (sbransch=2) |                |                |                | andel, %    |             |             |             |
|-------------------------------|---------------------------------|----------------|----------------|----------------|-------------------------------------|----------------|----------------|----------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
|                               | 1997                            | 2000           | 2003           | 2005           | 1997                                | 2000           | 2003           | 2005           | 1997        | 2000        | 2003        | 2005        |
| 01 Nylands svd                | 21 431                          | 22 918         | 25 239         | 28 588         | 18 340                              | 19 819         | 21 658         | 25 525         | 86 %        | 86 %        | 86 %        | 89 %        |
| 02 Helsingfors svd            | 13 479                          | 14 965         | 14 666         | 19 194         | 9 716                               | 11 764         | 11 789         | 15 537         | 72 %        | 79 %        | 80 %        | 91 %        |
| 03 Egentliga Finlands svd     | 13 096                          | 16 668         | 17 606         | 17 808         | 9 723                               | 14 990         | 16 840         | 15 507         | 74 %        | 90 %        | 96 %        | 87 %        |
| 04 Satakunta svd              | 5 654                           | 8 670          | 9 105          | 9 009          | 2 102                               | 7 920          | 8 663          | 7 240          | 37 %        | 91 %        | 95 %        | 80 %        |
| 05 Centrala Tavastlands svd   | 2 878                           | 4 865          | 5 240          | 5 298          | 2 321                               | 4 417          | 4 801          | 4 945          | 81 %        | 91 %        | 92 %        | 93 %        |
| 06 Birkalands svd             | 8 254                           | 11 436         | 13 995         | 18 126         | 2 354                               | 11 298         | 13 812         | 17 906         | 29 %        | 99 %        | 99 %        | 99 %        |
| 07 Päijät-Häme svd            | 5 798                           | 7 226          | 6 974          | 9 164          | 2 078                               | 6 846          | 6 592          | 8 485          | 36 %        | 95 %        | 95 %        | 93 %        |
| 08 Kymmenedalens svd          | 4 781                           | 5 546          | 5 937          | 6 683          | 4 359                               | 5 251          | 5 565          | 6 207          | 91 %        | 95 %        | 94 %        | 93 %        |
| 09 Södra Karelen svd          | 3 667                           | 4 568          | 4 328          | 3 699          | 2 836                               | 4 259          | 3 939          | 3 376          | 77 %        | 93 %        | 91 %        | 91 %        |
| 10 Södra Savolax svd          | 1 601                           | 2 146          | 3 599          | 3 556          | 712                                 | 2 013          | 3 395          | 3 400          | 44 %        | 94 %        | 94 %        | 96 %        |
| 11 Östra Savolax svd          | 2 014                           | 2 261          | 2 447          | 2 577          | 49                                  | 209            | 2 345          | 2 491          | 2 %         | 9 %         | 96 %        | 97 %        |
| 12 Norra Karelen svd          | 3 944                           | 3 923          | 4 175          | 4 641          | 3 502                               | 3 573          | 3 788          | 4 201          | 89 %        | 91 %        | 91 %        | 91 %        |
| 13 Norra Savolax svd          | 4 602                           | 7 534          | 8 395          | 10 426         | 3 256                               | 7 470          | 7 502          | 10 016         | 71 %        | 99 %        | 89 %        | 96 %        |
| 14 Mellersta Finlands svd     | 5 436                           | 6 804          | 7 050          | 7 897          | 3 988                               | 5 394          | 5 621          | 6 515          | 73 %        | 79 %        | 80 %        | 82 %        |
| 15 Syd-Österbottens svd       | 2 286                           | 4 517          | 4 806          | 5 559          | 224                                 | 4 197          | 4 473          | 5 179          | 10 %        | 93 %        | 93 %        | 93 %        |
| 16 Vasa svd                   | 3 385                           | 3 724          | 4 272          | 5 178          | 39                                  | 3 339          | 3 821          | 4 624          | 1 %         | 90 %        | 89 %        | 89 %        |
| 17 Mellersta Österbottens svd | 2 438                           | 3 485          | 3 179          | 2 679          | 30                                  | 59             | 2 827          | 2 593          | 1 %         | 2 %         | 89 %        | 97 %        |
| 18 Norra Österbottens svd     | 10 170                          | 11 316         | 12 804         | 14 057         | 7 694                               | 9 437          | 11 517         | 12 690         | 76 %        | 83 %        | 90 %        | 90 %        |
| 19 Kajanalands svd            | 1 511                           | 1 579          | 1 439          | 1 964          | 70                                  | 97             | 1 377          | 1 831          | 5 %         | 6 %         | 96 %        | 93 %        |
| 20 Länsi-Pohja svd            | 588                             | 2 387          | 2 777          | 2 494          | 136                                 | 2 087          | 2 538          | 2 298          | 23 %        | 87 %        | 91 %        | 92 %        |
| 21 Lapplands svd              | 3 271                           | 3 480          | 3 970          | 3 592          | 3 055                               | 3 355          | 3 855          | 3 381          | 93 %        | 96 %        | 97 %        | 94 %        |
| Åland                         | 39                              | 520            | 475            | 538            | 30                                  | 477            | 458            | 458            | 77 %        | 92 %        | 96 %        | 85 %        |
| <b>Totalt</b>                 | <b>120 461</b>                  | <b>150 716</b> | <b>162 646</b> | <b>182 945</b> | <b>76 721</b>                       | <b>128 417</b> | <b>147 312</b> | <b>166 602</b> | <b>64 %</b> | <b>85 %</b> | <b>91 %</b> | <b>91 %</b> |

Detta statistikmeddelande är den sjunde webbversionen i en serie statistikmeddelanden om vårdperioder med åtgärder som tidigare publicerades i pappersformat. Statistiken kan avgiftsfritt läsas på Internet och skrivas ut därifrån. En sammanställning av de viktigaste uppgifterna finns också i Statistisk årsbok om socialvård och hälso- och sjukvård (tidigare Statistisk årsbok för social- och hälsovården), som utgivits sedan 2000. Några indikatorer om enskilda åtgärder finns också i indikatorbanken SOTKANet.

De tabeller som läggs ut på Internet uppdateras två gånger per år. På sommaren publiceras föregående års s.k. preliminära uppgifter, som kan innehålla små brister. Materialet i det här statistikmeddelandet har kompletterats och korrigerats efter det.

## **Material, begrepp och definitioner**

**Elektiva vårdperioder** är alla de vårdperioder som inte börjat genom att patienten kommit via jouren. Det är fråga om slutenvård eller dagkirurgi på ett sjukhus eller en hälsovårdscentral.

På samma sätt som under tidigare år presenteras i statistiktabellerna de viktigaste statistiska uppgifterna om de åtgärder som utförts 2005. Källmaterialet är de avslutade vårdperioder under vilka minst en åtgärd enligt den nationella åtgärdsklassifikationen utförts på hälsovårdscentralernas och sjukhusens vårdavdelningar året i fråga. Från och med 1994 har vårdanmälningar om dagkirurgiska åtgärder lämnats in.

Mångfalden av åtgärder i vårdanmälningen har vuxit år för år. De flesta av åtgärderna är operativa, men åtgärdsklassifikationen innehåller även andra koder, t.ex. koder för diagnostiska åtgärder och rehabiliteringsåtgärder. Därför kan det totala antalet åtgärder inte längre uteslutande ses som ett mätinstrument för den operativa verksamheten inom hälso- och sjukvården. Det vore på sin plats att utarbeta för den operativa verksamheten ett eget instrument, som endast skulle innehålla ett urval av det stora antalet koder. I det här statistikmeddelandet har man försökt göra det genom att begränsa åtgärderna i tabellerna 2 och 3 till kapitlen A–Q i den nationella åtgärdsklassifikationen (undantaget åtgärder vars tredje tecken i koden är en siffra).

Alla åtgärder redovisas enligt den nationella åtgärdsklassifikationen (Åtgärdsklassifikation, Stakes, Anvisningar och klassifikationer 2004:2, eller <http://sty.stakes.fi/FI/koodistopalvelu>). Tabell 1.1 visar åtgärdsgrupper på enställig nivå såväl i alfabetisk ordning som enligt hur vanliga de är (vårdperioder) i hela landet. I tabellerna 1.2.A och 1.2.B är åtgärdsgrupperna på tvåställig nivå indelade i alfabetisk ordning och efter antal vårdperioder. I tabell 1.3.A är åtgärdsgrupperna på treställig nivå i alfabetisk ordning och i tabell 1.3.B är uppgifterna indelade efter antal vårdperioder. I tabell 1.4.A redovisas de allmännaste åtgärderna på femställig nivå i alfabetisk ordning och i tabell 1.4.B presenteras de enligt antal vårdperioder. Tabell 1.5. visar varje sjukvårdsdistrikts vanligaste åtgärdsgrupper på treställig nivå.

Tabeller:

### **Att läsa statistiken**

Till vänster i statistiktabellerna anges åtgärdens eller åtgärdsgruppens nummer och namnförkortning. Klassifikationen är den nationella åtgärdsklassifikationen, som bygger på Nomeskos klassifikation av kirurgiska åtgärder. Efter det presenteras kolumnvis uppgifter, som beräknats på basis av vårdperioder som avslutats under registeråret.

## *De kolumnvisa uppgifterna om avslutade vårdperioder med åtgärder*

### *Vårddygn*

Vårddygnet omfattar alla avslutade vårdperioders vårddygn. Antalet vårddygn beräknas som skillnaden mellan utskrivningsdagen och inskrivningsdagen. Därför inbegriper vårddygnet i det här statistikmeddelandet även vårdperioder som påbörjats före registeråret, men som avslutats under registeråret. In- och utskrivningsdagen räknas som totalt ett vårddygn.

### *Vårdperioder*

Med vårdperioder avses antalet vårdperioder som avslutats under registeråret. Med längden på vårdperioden avses det antal vårddygn som den omfattar. Statistiken är sammanställd enligt den första åtgärden, dvs. huvudåtgärden.

### *Patienter*

På grundval av avslutade vårdperioder har antalet enskilda personer (= antalet enskilda personbeteckningar) beräknats.

### *Döda*

Antalet vårdperioder som avslutats till följd av dödsfall (uppgiften "fortsatt vård" i vårdanmälan = 3).

### *Medelvårdtid*

Antalet vårddygn har dividerats med antalet vårdperioder, så att man fått medelvärdtiden.

### *Medianvårdtid*

Medianvärdtiden är det mittersta talet i siffergruppen som återger vårdperiodernas längd från den kortaste till den längsta.

### *Medelålder*

Med medelålder avses den genomsnittliga åldern för patienterna som fått vård.

### *Ett dygn %*

Den procentuella andelen ett dygns vårdperioder med åtgärder avser den berörda åtgärdsgruppens procentuella andel av vårdperioder där inskrivnings- och utskrivningsdagen är densamma eller där åtgärdens servicebransch är dagkirurgi.

### *Åtgärder hos män*

Antalet vårdperioder med åtgärder för männens del.

### *Åtgärder hos kvinnor*

Antalet vårdperioder med åtgärder för kvinnornas del.

### *Ytterligare annan åtgärd*

Ytterligare annan åtgärd avser antalet vårdperioder där åtgärden eller åtgärdsgruppen i fråga inte har varit huvudåtgärd.

### *Medelväntetid*

Med väntetid avses skillnaden mellan datumet för placering på vårdväntelistan och operationsdagen. På basis av dessa väntetider har det aritmetiska medeltalet av längden på väntetiderna beräknats. Vid beräkningen av väntetiden har man strävat efter att eliminera felregistreringar och akuta operationer genom att inkludera endast de väntetider där antalet väntedagar är mellan en dag och 2 000 dagar.

### *Medianväntetid*

Medianväntetiden är det mittersta talet i siffergruppen som visar väntetidernas längd från den kortaste till den längsta.

### **Tolkningsanvisningar**

En orsak till det ökande antalet åtgärder under de senaste åren är de nya åtgärdskoderna, som gör det möjligt att i vårdanmälnings åtgärdsfält uppge allt fler olika åtgärder inom hälso- och sjukvården, som t.ex. rehabilitering. Vårdanmälan är obligatorisk för all dagkirurgi. Sålunda har ett litet antal vårdanmälningar också gjorts om s.k. poliklinikverksamhet.

En avsevärd del av vårdperioderna omfattar minst två åtgärder. Tabellerna är dock sammanställda enbart på grundval av den s.k. huvudåtgärden. Av dem framgår således det totala antalet och fördelningen i fråga om sådana åtgärder som varit den huvudsakliga orsaken till och det huvudsakliga innehållet i vårdperioden. Den åtgärds-specifika statistiken, som offentliggörs separat, utgår från åtgärds-koden, vilket medför att koden räknas varje gång den förekommer i vårdanmälan oavsett om den hänför sig till huvudåtgärden eller en annan åtgärd.

Åtgärdsstatistik över enskilda sjukvårdsdistrikt och institutioner finns tillgänglig på finska på webbadress <http://www.stakes.fi/FI/tilastot/nettihilmo>. Vårdanmälningsdatabaserna innehåller även mer detaljerade uppgifter om faktiska väntetider. I statistiken som finns tillgänglig för alla granskas åtgärderna enligt huvudgrupp, dvs. på enställig nivå. Det lösenordsskyddade avsnittet har en mer detaljerad indelning. Sjukvårdsdistrikten ger närmare information om rätten att använda lösenordet.

I fråga om statistiken över enskilda sjukvårdsdistrikt är det skäl att jämföra uppgifterna med sjukvårdsdistriktets egna siffror och meddela Stakes om eventuella skillnader [simo.pelanteri\[at\]stakes.fi](mailto:simo.pelanteri@stakes.fi), tfn 09 396 723 56).

## Åtgärderna totalt:

|                          |           |
|--------------------------|-----------|
| Vårddygn                 | 1 797 726 |
| Vårdperioder             | 543 349   |
| Patienter                | 443 736   |
| Döda                     | 3 309     |
| Medelvårdtid, dygn       | 3,3       |
| Medianvårdtid, dygn      | 1         |
| Medelålder, år           | 51        |
| Ett dygn %               | 39,09     |
| Åtgärder hos män         | 235 319   |
| Åtgärder hos kvinnor     | 308 030   |
| Ytterligare annan åtgärd | 397 018   |
| Medelväntetid, dygn      | 126       |
| Medianväntetid, dygn     | 61        |

Tabellbilagor

Adressen: <http://www.stakes.fi/SV/tilastot/aiheittain/terveyspalvelut/slutenvard/tabeller2006.htm>

(Nationell åtgärdsklassifikation)

- 1.1 Åtgärdsgrupper på enställig nivå
- 1.2.A Åtgärdsgrupper på tvåställig nivå i alfabetisk ordning
- 1.2.B Åtgärdsgrupper på tvåställig nivå efter antal vårdperioder
- 1.3.A Åtgärdsgrupper på treställig nivå i alfabetisk ordning
- 1.3.B Åtgärdsgrupper på treställig nivå efter antal vårdperioder
- 1.4.A Åtgärdsgrupper på femställig nivå i alfabetisk ordning
- 1.4.B Åtgärdsgrupper på femställig nivå efter antal vårdperioder
- 1.5 Sjukvårdsdistriktens vanligaste åtgärdsgrupper på treställig nivå

# **Specialiserad somatisk vård, slutenvård på hälsovårdscentraler, institutionsvård inom specialiteten psykiatri samt vårdperioder med åtgärder**

## **Kvalitetsbeskrivning**

### **Statistikuppgifternas relevans**

Statistikmeddelanden om specialiserad somatisk vård, slutenvård på hälsovårdscentraler, institutionsvård inom specialiteten psykiatri, vårdperioder med kirurgiska åtgärder och om dagkirurgi kallas här Hilmo-rapporter. De bygger på de utskrivnings- och vårdanmälningar med personbeteckning som fås från sjukhusen varje år och som innehåller uppgifter om patientens hemkommun, serviceproducenten, patientens inskrivningsuppgifter, vårduppgifter och utskrivningsuppgifter. Inom specialiteten psykiatri lämnas utöver dessa uppgifter även uppgifter på ett tillägsblad. Dessa uppgifter gäller läkemedelsbehandling, tvångsåtgärder och patientens psykiska tillstånd.

Hilmo-rapporterna innehåller uppgifter om det årliga antalet vårdperioder och vårddygn för de patienter som fått slutenvård inom den specialiserade sjukvården och primärvården. Antalen redovisas efter huvuddiagnos samt huvudåtgärd. Dessutom redovisas uppgifter om specialiserad somatisk vård, hälsovårdscentralernas slutenvård och specialiteten psykiatri indelade efter område (kommun eller sjukvårdsdistrikt), specialitet, åldersgrupp, serviceproducent samt som tidsserie indelad efter diagnosernas huvudgrupper och de vanligaste diagnoserna. Antalet patienter och vårddygn presenteras också ålders- och könsstandardiserat efter sjukvårdsdistrikt eller kommun samt per 1000 invånare. Förändringen jämfört med året innan eller under en fem års period anges i procent.

I statistikmeddelandet om specialiteten psykiatri ingår också uppgifter som samlats in genom ett tillägsblad.

Den genomsnittliga varaktigheten av avslutade vårdperioder och deras median (vårdperioder med kirurgiska åtgärder) beräknas såväl per diagnos som område och sjukhus.

Meddelandena riktar sig till hälso- och sjukvårdspersonal, förvaltningsmyndigheter, planerare och forskare, som behöver aktuell information om sjukhusens serviceproduktion i Finland.

I statistikmeddelandena förklaras de viktigaste begreppen och definitionerna. Insamlingen av uppgifter grundar sig på lagen om statistikväsendet vid forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården (Stakes) (409/2001).

### **Metodbeskrivning för den statistiska forskningen**

Uppgifterna i Hilmo-rapporterna har samlats in från alla sjukhus i Finland. Populationen i statistiken utgörs av alla de personer som varit intagna på en vårdavdelning eller som genomgått kirurgiska åtgärder under året. En gång per år sänds uppgifterna enligt givna definitioner och anvisningar till Stakes som överföringsfil (DOS) på disketter, DAT-band (Unix) eller cd-skiva. Uppgifterna kontrolleras och lagras därefter i en elektronisk databas.

### **Uppgifternas riktighet och exakthet**

Uppgifternas riktighet är beroende av uppgiftslämnarna. Statistikuppgifterna jämförs med motsvarande antal föregående år och oklara fall kontrolleras hos de berörda uppgiftslämnarna. De preliminära statistikerna offentliggörs i juli på internet, varefter organisationen ännu har möjlighet att komplettera och korrigera sina statistikuppgifter. Den uppskattning som gjorts på grundval av den preliminära statistiken har konstaterats ligga mycket nära det faktiska antalet. I allmänhet ökar

de antal som angetts i den preliminära statistiken lite i den slutliga statistiken till följd av korrigeringar och att man fått uppgifter som saknats. Eventuella fel som hittas i statistiken korrigeras i den slutliga statistiken.

### **Uppgifternas aktualitet och rättidighet i publikationerna**

Hilmo-rapporterna är statistik som Stakes sammanställer en gång per år. De preliminära uppgifterna offentliggörs i juli och de slutliga rapporterna före utgången av året. Uppgifterna som rapporteras är från det föregående året.

### **Tillgång till uppgifterna och deras transparens/tydlighet**

Statistikmeddelandena sänds till uppgiftslämnarna och offentliggörs på Stakes webbsidor på adressen <http://www.stakes.fi/statistik/slutenvard>.

### **Statistikens jämförbarhet**

Utskrivnings-/vårdanmälningssystemet har varit i bruk vid Finlands vårdinrättningar sedan 1969. Utskrivningsanmälan (meddelande om att vården avslutats) blev en vårdanmälan i början av 1994 i enlighet med 4 § i 1 mom. i lagen om forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården (1073/92). Systemet omfattar slutenvården inom specialiserad sjukvård och primärvård.

Jämförbarheten av uppgifterna påverkas såväl av ändringar av diagnos- och åtgärds-koder som av datainnehåll. Datainnehållet utvidgades mest genom ibruktageandet av tilläggsbladet till vårdanmälan om psykiatrisk patient och om krävande hjärtpatient 1994. Uppgifterna på tilläggsbladen från 1994 är ganska bristfälliga.

Från 1969 till 1987 tillämpades för diagnosernas del sjukdomsklassifikationen ICD-8 (International Statistical Classification of Diseases), från 1987 till 1995 sjukdomsklassifikationen ICD-9 och från 1996 sjukdomsklassifikationen ICD-10.

Uppgifter om åtgärder har samlats in genom utskrivnings-/vårdanmälningen från och med 1986. Från 1986 till 1995 användes Sjukhusförbundets åtgärdsnomenklatur, från 1996 till 2003 den första åtgärdsklassifikation som utarbetats av Stakes (anvisningar och klassifikationer 1996:3) och från 2004 den andra åtgärdsklassifikation som utarbetats av Stakes (anvisningar och klassifikationer 2004:2). De nya sjukdomsklassifikationerna och åtgärdsklassifikationerna är alltid mer omfattande än de tidigare versionerna, vilket försvårar jämförandet. Även den medicinska utvecklingen, t.ex. ändringarna i diagnostiken av sjukdomar påverkar statistiken och jämförbarheten av olika år, vilket bör observeras vid genomgångar av tidsserier.

### **Tydlighet och enhetlighet/överensstämmelse**

Hilmo-rapporterna innehåller uppgifter om sjukhustjänster från hela landet. I rapporterna följs den internationella klassifikationen av sjukdomar och Nomeskos klassifikation av kirurgiska åtgärder, som kan ändras så att den motsvarar den internationella åtgärdsklassifikationen. Detta ger möjlighet till internationella jämförelser.